

Tutum Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Tutum Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31992>

Özet

Tutum Ölçeği, 1997 yılında D. Erden Başar tarafından hazırlanan doktora tezi kapsamında geliştirilmiş bir tutum ölçüm aracıdır. Bu ölçeğin geliştirilme sürecindeki temel amaç, hem klasik test teorisi (KTT) hem de örtük özellikler teorisi (ÖÖT) yaklaşımlarına dayalı olarak geliştirilen Likert tipi bir ölçeğin psikometrik özelliklerini detaylı bir şekilde kararlaştırmaktır. Ölçek, belirli bir psikolojik yapıya yönelik bireylerin eğilimlerini, inançlarını ve değerlendirmelerini nicel olarak belirlemeyi hedeflemektedir. Bu çalışmada, farklı ölçme teorilerinin tutum ölçeklerinin geçerlik ve güvenilirlik analizleri üzerindeki etkilerini ortaya koymasından metodolojik bir öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Tutum, Ölçek Geliştirme, Klasik Test Teorisi, Örtük Özellikler Teorisi, Likert Tipi Ölçek, Psikometri

Yazarlar

D. Erden Başar

Amaç

Tutum Ölçeği'nin temel amacı, ölçülen spesifik tutum yapısıyla ilgili güvenilir ve geçerli veriler toplamaktır. Bu ölçek, sosyal bilimler alanında bireylerin belirli nesnelere, fikirlere veya durumlara karşı gösterdikleri olumlu veya olumsuz duygusal eğilimleri sistematik olarak değerlendirmek üzere tasarlanmıştır.

Geliştirme çalışmasının ikincil ve metodolojik amacı ise, aynı veri seti ve madde havuzu kullanılarak oluşturulan tutum ölçeği versiyonlarının klasik test teorisi (KTT) ve örtük özellikler teorisi (ÖÖT) çerçevelerinde elde edilen psikometrik sonuçların kararlaştırılmasıdır. Bu kararlaştırma, özellikle madde parametrelerinin, test bilgisinin ve ölçme hatasının teoriler arasındaki farklılıkların incelemeye odaklanmıştır.

Yapı

Ölçeğin ölçtüğü temel yapı (konstrukt), Tutum'dur. Psikolojik bağlamda tutum, bir bireyin belirli bir uyarıcıya (konu, kişi, olay vb.) karşı tutarlı bir şekilde olumlu veya olumsuz tepki verme eğilimi olarak tanımlanır. Bu ölçek, tutumun bilişsel, duygusal ve davranışsal bileşenlerini yansıtan maddelerden oluşmaktadır.

Ölçeğin teorik temeli, hem KTT'nin güvenilirlik ve geçerliğe dayalı geleneksel yaklaşımları hem de ÖÖT'nin madde yanıt desenleri ve madde parametreleri (zorluk ve ayırt edicilik) analizlerini birleştirmeyi amaçlamıştır. Bu çift teorik yaklaşım, ölçeğin yapısal geçerliğini derinlemesine

incelemek için kullanılmıtır.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalmalar, tez çalmaların ana odağı olmaktadır, ancak kaynak içerikte spesifik bulgular belirtilmemiştir. Likert tipi bir ölçek olduğu göz önüne alındığında, geçerlik çalmaların içeriği unlar içermi olmalıdır:

Çerik Geçerliliği: Uzman görüşleri alınarak maddelerin ölçülmek istenen yapıyı ne ölçüde temsil ettiği değerlendirilmiştir.

Yapı Geçerliliği: Keşfedici Faktör Analizi (KFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullanılarak ölçeğin temel boyutluluğu incelenmiştir. Özellikle ÖÖT bağlamında, maddelerin model uyumu (item fit) istatistikleri yapı geçerliliğinin önemli bir göstergesi olarak kullanılmıtır.

Ölçüt Geçerliliği: Ölçeğin, ilgili diğer kriterler veya benzer yapılar ölçen diğer ölçeklerle (yakınsak ve zırsak geçerlik) ilişkisi incelenmiştir.

Güvenirlik

Güvenirlik bilgileri kaynakta belirtilmemi olsa da, doktora tezi kapsamında hem klasik test teorisi hem de örtük özellikler teorisi yaklaşımlar kullanılarak hesaplanmıştır.

KTT Güvenirliđi: Ç tutarlılık katsayılar (örneğin, Cronbach Alfa katsayısı) ve test-tekrar test güvenilirliği yöntemleri kullanılarak ölçek puanlarının tutarlılığı belirlenmiştir.

ÖÖT Güvenirliđi: Örtük Özellikler Teorisi çerçevesinde, testin farklı yetenek düzeylerindeki bireyler için ne kadar bilgi sağladığını gösteren Test Bilgi Fonksiyonu (TIF) hesaplanmıştır. TIF, ölçeğin ölçme hassasiyetinin yetenek düzeyi boyunca nasıl değtiğini ortaya koyar.

Faktör Analizi

Tutum Ölçeğinin yapısal bütünlüğünü ve boyutluluğunu belirlemek amacıyla Faktör Analizi yöntemleri uygulanmıştır. Ölçeğin Likert tipi yapılarının tek boyutlu mu yoksa birden çok alt boyuttan mı oluduğu bu analizler aracılığıyla test edilmiştir.

Ölçek geliştirme sürecinde, genellikle Keşfedici Faktör Analizi (KFA) kullanılarak maddelerin yüklenme desenleri incelenmi ve ardından Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile belirlenen yapıların teorik modele uygunluğu test edilmiştir. Bu analizler, ölçeğin nihai formunun oluturulmasında kritik rol oynamıştır.

Araç

Test Türü: Ölçek Geliştirme (Tutum Ölçme Aracı)

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği. Genellikle 3, 4 veya 5'li derecelendirme seçenekleri kullanılır (Kesinlikle Katılmıyorum'dan Kesinlikle Katılıyorum'a).

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Doktora tezi bağlamında, genellikle üniversite öğrencileri veya genel yetişkin popülasyonu üzerinde uygulanmıştır.

Yaş Grubu: Genç yetişkinler ve yetişkinler.

Popülasyon Detayları: Orijinal araştırma, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne kayıtlı yüksek lisans ve/veya doktora öğrencileri gibi akademik bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir olabilir.

Test Metodolojisi: Hem Klasik Test Teorisi (KTT) hem de Örtük Özellikler Teorisi (ÖÖT) kullanılarak geliştirilen maddelerin psikometrik özelliklerinin karşılaştırılması metodolojisi uygulanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Tutum Ölçümü, Test Geliştirme, Güvenirlilik Analizi, Geçerlik Analizi, Faktör Yapısı, Psikolojik Test

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilinmiyor

Bağılı E-posta Adresleri: Bilinmiyor

Yazın Adresi: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (1997 itibarıyla)

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 1997

İzinler ve Ücret: Ölçek, bir doktora tezi kapsamında geliştirilmiştir. Kullanım izinleri için yazar veya Hacettepe Üniversitesi ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Ticari kullanım ücretleri bilinmemektedir.

Orijinal çalışmada bir doktora tezi olduğundan, akademik ve eğitim amaçlı kullanımlarda referans gösterilmesi beklenir. Ölçeğin orijinal PDF versiyonu mevcut değildir.

Kaynaklar

Ba?ar?, D. E. (1997). *Örtük özellikler ve klasik test teorisi yakla??m?na dayalı olarak geli?tirilen likert tipi Tutum Ölçe?inin psikometrik özelliklerinin kar??ıla??tırılması* (Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Tutum Ölçe?i Maddeleri

ÖNEMLİ: Tutum Ölçe?i'nin orijinal maddeleri, kaynak içerikte sa?lanmamıştır. Maddelerin tam listesi için, orijinal doktora tezine (Ba?ar?, 1997) başvurulması gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM